

A Fővárosi Ítéltábla a Sipos Balázs Tihamér Ügyvédi Iroda (**ügyvédi iroda címe** dr. Sipos Balázs Tihamér ügyvéd) által képviselt **felperes neve (felperes címe)** felperesnek, a Dr. Szalay Tamás Ügyvédi Iroda (**ügyvédi iroda címe**; ügyintéző: dr. Szalay Tamás ügyvéd) által képviselt **alperes neve (alperes címe)** alperes ellen kártérítés iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2012. november 20. napján meghozott, 36.P.24.843/2009/51. számú ítélete ellen, az alperes részéről 52. és 6.Pf.20.248/2013/3. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, és az alperes marasztalásának tőkeösszegét 5.241.079 (ötmillió-kétszáznegyvenegyezer-hetvenkilenc) forintra, a kamatfizetés körében az 1.715.000 (egymillió-hétszáztizenötezer) forintot 1.700.000 (egymillió-hétszázezer) forintra, a 48.800 (negyvennyolcezer-nyolcszáz) forintot 20.000 (húszezer) forintra, a 191.950 (százkilencvenegyezer-kilencszázötven) forintot 174.550 (százhetvennégyezer-ötszázötven) forintra, a 2.683.514 (kétmillió-hatszáznyolcvanháromezer-ötszáztizennégy) forintot 183.549 (száznolcvanháromezer-ötszáznegyvenkilenc) forintra, a 3.113.957 (hárommillió-száztizenháromezer-kilencszázötvenhét) forintot 2.817.707 (kétmillió-nyolcszáztizenhétezer-hétszázhet) forintra leszállítja. A 2012. december 1-jétől fizetendő járadék havi összegét 46.444 (negyvenhatezer-négyszáznegyvennégy) forintra leszállítja, amelynek a megfizetésére az alperes 2013. május 15-ig köteles.

Az alperesnek a felperes javára perköltség fizetésére való kötelezését mellőzi, és a felperest kötelezi, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 127.000 (százhuszonhétezer) forint elsőfokú perköltséget.

A le nem rótt kereseti illeték viselése felől akként rendelkezik, hogy az alperes által fizetendő illeték összegét 166.200 (százhatvanhatezer-kettőszáz) forintra leszállítja, és megállapítja, hogy a fennmaradó 296.600 (kétszázkilencvenhatezer-hatszáz) forint illetéket az állam viseli.

Az állam által előlegezett 330.850 (háromszázharmincezer-nyolcszázötven) forint szakértői költségből az alperes által fizetendő költség összegét 119.100 (száztizenkilencezer-egyszáz) forintra leszállítja, és megállapítja, hogy a fennmaradó 211.750 (kétszáztizenegyezer-hétszázötven) forintot az állam viseli.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy a le nem rótt 429.700 (négy százhuszonkilencezer-hétszáz) forint fellebbezési illetékből 221.600 (kétszázhuszonegyezer-hatszáz) forintot fizessen meg az államnak külön felhívásra, míg a fennmaradó 208.100 (kétszáznyolcezer-egyszáz) forint illetéket az állam viseli.

Megállapítja, hogy a fellebbezési eljárásban felmerült további költségeiket a felek maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

felperes neve... 2007. május 11-én motorkerékpár vezetőjeként az alperes biztosítottja által okozott balesetben sérült. Végleges keresete szerint az alperes által már kifizetett 1.300.000 forinton túl további 3.700.000 forint nem vagyoni kártérítés és 2007. május 11-től késedelmi kamat, a jövőre nézve havi 62.444 forint költségpótló járadék, továbbá

- 15.000 forint kórházi ingók vásárlásával összefüggő költség és 2007. május 11-től késedelmi kamat,
- 45.000 forint élelemfeljavítási költség és 2007. június 20-tól késedelmi kamat,
- 29.000 forint ápolási többletköltség és 2007. június 20-tól késedelmi kamat,
- 81.130 forint gondozási többletköltség és 2007. október 1-jétől késedelmi kamat,
- 2007. december 23-ig havi 30.000 forint, ezt követően havi 12.000 forint háztartási kisegítő többletköltség,
- a 2011. november 30-ig felmerült 1.126.379 forint ház körüli és kerti kisegítő többletköltség, ezt követően havi 22.444 forint járadék,
- 74.634 forint gyógyszer és gyógyászati segédeszköz többletköltség, továbbá 2007. december 24-től havi 3.000 forint járadék,
- 2008. január 1-től havi 15.000 forint uszoda többletköltség járadék,
- 2007. december 23-ig 204.250 forint közlekedési többletköltség, ezt követően havi 10.000 forint járadék, emellett 2007. május 11-től december 20-ig 8.800 forint további közlekedési többletköltség,
- 18.500 forint telefon többletköltség,
- 88.200 forint gyermekfelügyelettel felmerült többletköltség,
- az édesanyja gondozásával kapcsolatos 295.000 forint költség és 2008. április 1-jétől késedelmi kamat,
- a 2007. május 11-től december 23-ig terjedő időszakra az elérhető jövedelme és a munkáltató által kifizetett táppénz különbözeteként jelentkező 85.692 forint és 2007. szeptember 1-jétől késedelmi kamat,
- a 2008. november 1. és december 15. közötti időszakban elérhető jövedelme és a kifizetett táppénz különbözeteként jelentkező 97.857 forint és 2008. november 23-tól késedelmi kamat, továbbá a 2008. december 16. és 2009. november 16. közötti időszakban felmerült 2.499.965 forint keresetvesztés és 2009. június 1-jétől késedelmi kamat megfizetését kérte.

Az alperes kizárólag az összegszerűséget vitatva a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felperes megalapozott kárigényét már megtérítette, a további kárának felmerültét és összegét nem

bizonyította. Utalt arra, hogy a káreseményt megelőzően napi tíz órát dolgozó férj a GYES-en lévő feleség mellett háztartási munkát bizonyosan nem végzett. A 2007-ben készített környezettanulmány szerint az ingatlan udvara gondozatlan, ami megalapozatlanná teszi a kerti kisegítőre vonatkozó igényt is. Ugyancsak az ok-okozati összefüggés hiányára hivatkozott a baleset előtt is otthon lévő házastárs, valamint az aktív életet élő és napi 8-10 órát dolgozó felperes esetében a gyermekfelügyeleti tevékenység ellátása körében. Hangsúlyozta, hogy a perbeli baleset munkahelyi baleset volt, ezért a táppénz számításánál az OEP-nek figyelembe kellett volna venni a felperes 2007. évi munkabér-emelkedését. A felperes nem vagyoni kárigényét eltúlzottnak tartotta. Utalt arra, hogy a baleset idején a felperes már nem sportolt és szakedzőként sem tevékenykedett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 8.098.494 forint és abból 1.715.000 forintnak 2007. május 11-től, 74.000 forintnak 2007. június 20-tól, 48.800 forintnak 2007. szeptember 1-től, 205.580 forintnak 2007. október 11-től, 65.693 forintnak 2008. február 1-től, 191.950 forintnak 2008. április 1-től, 2.683.514 forintnak 2008. augusztus 15-től és 3.113.957 forintnak 2010. június 15. napjától számított késedelmi kamata, továbbá 2012. december 1-től minden hónap 10. napjáig előre esedékesen véghatáridő nélkül havi 51.444 forint járadék megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az alperest a felperes javára 381.000 forint perköltség, a költségfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti illetékből az alperest 485.900 forint a felperest 150.900 forint, az alperest az állam által előlegezett 330.850 forint költség megfizetésére kötelezte.

Ítéletében tényként állapította meg, hogy a 46 éves felperes a baleset során a jobb felkarcsont fejének nagy gumó kitörésével járó darabos törését, a jobb oldali sípcsont külső büttyének törését, valamint a jobb oldali sípcsontbüttyök közötti kitörést szenvedte el. A balesetet követően 2007. május 18-ig állt kórházi kezelés alatt, majd 2007. december 23-ig táppénzes állományban volt. A balesetet megelőzően a felperes a Kft-nél projektvezetőként dolgozott. A munkáltató a baleset üzemi jellegét elismerte, és 2007. május 11-től december 23-ig táppénzt folyósított részére. Munkaviszonya 2008. október 1-jével szűnt meg közös megegyezéssel, melynek oka az volt, hogy a baleset miatt csökkent a felperes fizikai és szellemi terhelhetősége, teljesítőképessége. Ezt követően 2008. december 15-ig passzív táppénzen volt, majd december 16-tól 2009. november 16-ig álláskeresői ellátásban részesült. Megállapította, hogy az alperes biztosítottja ellen indult büntetőügyet a vádemelést követően a kerületi bíróság közvetítői eljárásra utalta, melynek során a felek egyezségeket kötöttek.

Megállapította, hogy a felperes jobb vállán több helyen elsődlegesen gyógyult, illetőleg keloidosan gyógyult heg, a jobb térde alatt S alakú, 16 cm hosszúságú, enyhén keloidosan gyógyult heg található. A jobb térdízület hajlításában mintegy 10°-os mozgásbeszűkülése keletkezett. A jobb váll az anatómiaitól mintegy másfél centivel lejjebb helyezkedett el. A jobb váll mozgásai közül a hátrahajlítás és a fej feletti átnyúlás, valamint az ellen-oldali lapocka megfogása nehezített. A jobb lábon a műtéti beavatkozás alatt és felett mintegy 5-5 cm-re érzéskiesés, illetve csökkenés tapasztalható. Baleseti eredetű munkaképesség-csökkenésének mértéke 20 %. Ebből eredően a terhelhetősége csökkent, a közepesnél nehezebb háztartási-kerti munkák tekintetében kisegítőre szorul, maradványállapota az életvitelét, szabadidős tevékenységeit enyhe-közepes fokban korlátozza. Mindezekre tekintettel az elszenvedett sérelmek ellensúlyozására alkalmas kártérítés összegét 3.000.000 forintban állapította meg, és az alperest az abból még ki nem fizetett 1.700.000 forint megfizetésére kötelezte.

A rendelkezésre álló bizonyítékok értékelése alapján az alperest 15.000 forint kórházi ingóságok vásárlásával kapcsolatos kiadás, valamint 2007. május 11-től késedelmi kamat megfizetésére kötelezte. Az orvosszakértői vélemény alapján megállapította, hogy a felperes három havi időtartamban szorult fehérjében, vitaminokban és kalciumban gazdag étrendből álló élelmiszerjavításra. Ezért a napi 500 forinttal számított igényét elfogadva 45.000 forintban és 2007. június 20-tól járó kamatában marasztalta az alperest. Ugyancsak az orvosi szakvélemény alapján az

alperest két hónapra a 60.000 forint ápolási költségből még ki nem fizetett 29.000 forint és 2007. június 20-tól késedelmi kamat, valamint a 2007. december 23-ig terjedő időre 81.130 forint gondozási költség és 2007. október 1-től késedelmi kamat megfizetésére kötelezte.

Kiemelte, hogy a felperes a feleségével, a beteg kislányával és idős anyjával együtt lakott egy 130 nm-es családi házban. Álláspontja szerint a perben nem nyert bizonyítást, hogy a balesetet megelőzően havi 10.000 forintnál több háztartási munkát végzett volna, különös tekintettel arra, hogy saját előadása szerint napi tíz órát dolgozott, és aktívan sportolt. A szakértő szerint további sérülései folytán csak a közepesnél nehezebb háztartási munkák tekintetében szorul kisegítésre. Ezért részére 2007. május 11-től kezdődően havi 10.000 forint háztartási kisegítő többletköltség járadékot állapított meg. Az orvosszakértői vélemény alapján megállapította, hogy a felperes a táppénz ideje alatt minden, azt követően pedig a közepesnél nehezebb kerti és ház körüli munkák tekintetében szorult segítségre. Hangsúlyozta, hogy mivel a baleset után ezeket a munkákat elvégezni nem tudta, az alperes által készítettett környezettanulmányban rögzített elhanyagolt kert állapot a követelését nem tette alaptalanná. A mezőgazdasági szakértő véleménye alapján az ítéletig lejárt 1.395.707 forint és középátlagos késedelmi kamatában, illetve a jövőre nézve havi 22.444 forint járadékban marasztalta az alperest.

Az alperest a teljesítéseinek elszámolását követően további 65.693 forint gyógyszer és gyógyászati segédeszköz többletköltség, valamint 2008. február 1-től számított késedelmi kamat megfizetésére kötelezte. A gyógyszerköltség járadékként való térítésére vonatkozó igényt megalapozatlannak találta, melyet azzal indokolt, hogy a beszerzett gyógyszerlista szerint a felperes a balesetet megelőzően is alkalmazott fájdalomcsillapítókat, illetve izomlazítókat. Utalt arra, hogy az orvosszakértő az állapotromlás megelőzése érdekében a rendszeres úszást indokoltnak tartotta. Ezért a csatolt számlák alapján mérlegeléssel az alperest 2008. január 1-től havi 9.000 forint járadék megfizetésére kötelezte, amelyből az ítélelhozatalig 533.250 forint járt le.

Rámutatott, hogy munkaképtelenségének ideje alatt a felperes önállóan közlekedni, járművet vezetni, illetve tömegközlekedési eszközt igénybe venni nem tudott. Ezért a 2007. május 15-től december 23-ig tartó időszakra a közlekedési és kísérő többletköltség iránti igénye havi 20.000 forint figyelembevételével az alperes teljesítésének elszámolását követően 124.450 forint és 2007. október 1-től járó késedelmi kamata erejéig megalapozott volt. 2007. december 24-től kezdődően pedig közlekedési többletköltségként havi 10.000 forintot állapított meg, amelyből az ítélelhozatalig 592.500 forint járt le. Megállapította, hogy a felperes 2007. május 11. és december 23. között kényszerűen otthon tartózkodott. Ezért az alperes által már kifizetett 6.000 forinttal tekintettel további 8.800 forint újságokkal, és DVD kölcsönzéssel kapcsolatos többletköltség és 2007. december 1-től késedelmi kamat megfizetésére kötelezte az alperest. A 18.500 forint telefon többletköltség iránti keresetét ugyanakkor bizonyítatlansága miatt elutasította.

Megállapította, hogy a balesetet megelőzően a felperes házastársa teljes egészében ellátta gyermekük felügyeletét és gondozását. A baleset után azonban a felperest kellett gondoznia, kontrollvizsgálatokra és kezelésekre kísérnie. Ennek következtében a gyermekfelügyelettel többletköltségük merült fel, ami indokoltta tette az ezzel kapcsolatban felmerült 88.200 forint költségének és 2008. április 1-től számított késedelmi kamatának megtérítését. A felperes előadása és a kihallgatott tanúk vallomása alapján megállapította, hogy a balesetet megelőzően a felperes gondozta a velük egy háztartásban élő édesanyját, aki az utcán közlekedni egyedül nem tudott és állapota folytán gondoskodásra szorult. A felperes lábadozása idején ez a tevékenység is házastársára hárult. Ezért a felperes édesanyjának 2009. február 3-án bekövetkezett haláláig eltelt időre havi 5.000 forintban, összesen 103.750 forintban és annak középátlagos, 2008. április 1-től számított késedelmi kamatában marasztalta az alperest.

A balesettől 2007. december 23-ig a felperes által elérhető és társadalombiztosítási járulékkal csökkentett jövedelem összegét 1.839.386 forintban, a kifizetett táppénz összegét pedig 1.753.694 forintban állapította meg és alperest a különbözetként jelentkező 85.692 forint megfizetésére

kötelezte. A felperes házastársának, valamint volt munkatársának a tanúvallomása alapján megállapította, hogy a felperes munkaviszonya 2008. október 31-én azért szűnt meg közös megegyezéssel, mert a baleset miatt a felperes terhelhetősége, teljesítőképessége csökkent. Ennek következtében az alperes 2008. november 1-től december 15-ig a felperes által igénybe vett passzív táppénz ideje alatt is köteles volt a járulékok levonása után az elérhető jövedelmének összege és a kapott táppénz különbözetének, 97.857 forintnak a megtérítésére. Ezt követően az időre is kötelezte az alperest keresetvesztés megtérítésére, amíg a felperes álláskereső járadékban részesült. Ennek összegét az elérhető jövedelem, valamint a munkanélküli járadék és a járulék különbözeteként határozta meg.

Az alperest a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes javára perköltség fizetésére. A le nem rótt kereseti illeték és állam által előlegezett költség viselése felől a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján határozott.

Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján annak hatályon kívül helyezését, másodlagosan a megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte.

A hatályon kívül helyezésre irányuló kérelmét azzal indokolta, hogy a perben kirendelt és a korábban eljáró orvosszakértők véleményei között a felperes baleseti eredetű munkaképesség csökkenésének mértéke tekintetében jelentkező eltéréseket az elsőfokú bíróság nem oldotta fel. Indítványa ellenére nem rendelte el a három szakértő tárgyaláson való együttes meghallgatását, illetve ennek eredménytelensége esetén nem rendelt ki új szakértőt. Álláspontja szerint a szakvélemények között mutatkozó ellentmondások feloldását a bíróságnak erre vonatkozó indítvány nélkül, hivatalból is meg kellett volna kísérelnie.

Kifejtette, hogy a kárcori ár- és értékviszonyok alapján a megállapított 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítés 20 %-os baleseti munkaképesség csökkenés esetén is eltűszott, figyelemmel arra, hogy a felperes életkörülményei csak kisebb mértékben nehezültek el. Életminőség romlás nem következett be nála, amit az is alátámaszt, hogy változatlan munkakörben dolgozott tovább. A nem vagyoni kártérítés összegének megállapítása során pedig arra is figyelemmel kell lenni, hogy a károsult időközben elhunyt.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a keresetvesztésben való marasztalása során figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes munkaviszonya közös megegyezéssel szűnt meg. Hangsúlyozta továbbá, hogy a kórházi ingóságok vonatkozásában a felperesnek nincs keresetvesztési joga, mert azokat nem maga vásárolta. A kiadásait számlával egyébként sem igazolta, az ingóságok ráadásul a hétköznapi élet olyan személyes tárgyai voltak, melyek beszerzése baleset hiányában is szükséges. Utalt arra, hogy a felperes sportoló volt, ebből adódóan étrendje a baleset előtt is vitaminokban, fehérjében, kalciumban gazdag volt, ami az élelemfeljavítással kapcsolatos igényét megalapozatlanná teszi.

Álláspontja szerint az ápolás-gondozás körében az elsőfokú bíróság által megállapított összeg eltűszott. A felperes felesége ugyanis otthon tartózkodott és képes volt őt ápolni. Tekintettel arra, hogy a felperes a balesetet megelőzően napi tíz órát dolgozott és aktívan sportolt, életszerűtlennek tartotta, hogy a GYES-en lévő házastársa mellett a háztartási munkák végzésében részt vállalt volna. Utalt arra, hogy alkalmi takarító igénybevételét a felperes nem is igazolta. Kizártnak tartotta, hogy a balesetet megelőzően aktív életet élő felperes havi 22.444 forint értékű munkát végzett volna a kertben, illetve a ház körül, különös tekintettel arra, hogy a 2007. évben készített környezettanulmány szerint az udvar gondozatlan volt. Kiemelte, hogy a felperes számlával a kerti kisegítő igénybevételét sem tudta igazolni. Álláspontja szerint a sportos életviteléből adódóan a felperes a balesetet megelőzően is használt fájdalomcsillapító és izomlazító krémeket. Az ilyen kiadásai felmerültét pedig kétséget kizáró módon nem is igazolta. A rehabilitációs többletköltséget

arra figyelemmel tartotta megalapozatlannak, hogy sporttevékenységéből adódóan a felperes nyilvánvalóan a balesetet megelőzően is vásárolt uszodabérletet.

Álláspontja szerint a közlekedési többletköltség összege eltúlzott, figyelemmel arra, hogy a felperes a balesetet követő hat hónap elteltével állapotára figyelemmel már egyedül is képes volt közlekedni. A felperes nem igazolta, hogy a már teljesített 6.000 forintot meghaladó kulturális többletköltsége merült fel. A gyermekfelügyelet és szülőgondozás körében a költségei felmerültét számlával szintén nem támasztotta alá. Tanúvallomásokra pedig ilyen kártérítés nem alapítható. Ebben a vonatkozásban is utalt arra, hogy a házastársa ebben az időben GYES-en volt, és képes volt folyamatos gyermekfelügyelet ellátására. Mire a felperes hazaért a munkából, a gyermek és az édesanyja már bizonyára aludtak.

A fellebbezési eljárás során 2013. május 15-én felperes nevéfelperes elhunyt, jogutódjaként a gyermeke lépett perbe.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Keresetét egyúttal úgy módosította, hogy járadékra jogelődjenek halála időpontjáig tart igényt. Álláspontja szerint további szakértői bizonyítás elrendelésének nincs helye. Az alperes indítványa alapján az elsőfokú bíróság elrendelte dr. Sz. Gy. szakértő meghallgatását, aki a tárgyaláson a szakvéleménnyel kapcsolatos észrevételeire részletes nyilatkozatot tett. Ezt követően az alperes kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy további bizonyítási indítványa nincs. Utalt arra is, hogy a három szakértő közül egyedül dr. Sz. Gy. volt kompetens a baleseti munkaképesség csökkenés véleményezésére. Hangsúlyozta, hogy jogelődjenek életét a baleset súlyosan és véglegesen megváltoztatta. Megváltozott egészségi állapota akadályozta abban, hogy a korábbi szabadidős és sport tevékenységét, mindennapi életvitelét folytassa. Teljesítőképességének balesettel összefüggő csökkenése folytán munkaviszonya megszűnt, és pszichés hátrányai is keletkeztek. Az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés ezért egyáltalán nem eltúlzott, az elszenvedett hátrányok jellegével és súlyosságával arányos. Kiemelte, hogy a balesetét megelőzően a jogelődje egészséges volt, ezért nem álltak rendelkezésére a kórházi tartózkodáshoz szükséges és arra alkalmas ingók. Csonttörés esetében orvosilag indokolt a feljavított, fehérjékben gazdag étkezés. Hivatkozott arra, hogy az ítélezési gyakorlat szerint a károkozó javára nem vehető figyelembe a hozzátartozók által ingyenesen végzett ápolás-gondozás, illetve háztartási többlettevékenység. A ház körüli, kerti munkákkal összefüggésben keletkezett kárának jogalapját, összecszerúságát az orvosi és mezőgazdasági szakértők véleménye alátámasztotta. Az ítélet tábla más ügyben hozott ítéletében pedig számlák hiányában általános kártérítésként állapított meg gyógyszer többletköltséget. Fenntartotta azt az állítását, hogy jogelődje a balesetét követően már nem volt a sportkör tagja, ezért elveszítette az ezzel járó kedvezményeket, így az uszoda ingyenes használatát. Uszoda költségére nézve csatolt számlát, az orvosi indokoltság mellett a költségek ezt meghaladó rendszeres igazolása az ítélezési gyakorlat szerint szükségtelen. Álláspontja szerint az orvosszakértő alátámasztotta jogelődjenek közlekedési nehezítettségét, ami megalapozza közlekedési többletköltség iránti igényét. A tanúvallomások alapján pedig igazolt a kényszerű otthon tartózkodása idején felmerült kulturális többletköltsége. Hivatkozott arra, hogy a kórházi látogatással, ellátással, otthoni ápolással és gondozással kapcsolatos teendőket a jogelődjenek házastársa csak úgy tudta ellátni, ha ez idő alatt valaki vigyáz a gyermekükre. A velük közös háztartásban élő nagymama ugyanis egészségi állapota folytán a gyermek felügyeletének az ellátására nem volt alkalmas. A nagymama gondozása a felperesi jogelőd lábadozása ideje alatt a házastársára hárult. Kifejtette, hogy keresetvesztésének számszerűségét az alperes fellebbezésében nem vitatta, az elsőfokú bíróság jogalap körében hozott döntése pedig helyes.

A Pp. 228. § (4) bekezdése értelmében fellebbezés hiányában az ítélet kereset elutasítására vonatkozó rendelkezése első fokon jogerőre emelkedett.

A fellebbezés részben megalapozott.

Az ítéletábrának elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy indokolt-e valamilyen okból az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése.

Az alperes az erre vonatkozó indítványát arra alapította, hogy a felperesi jogelőd munkaképességének csökkenése mértéke tekintetében a dr. H. G., dr. F. P., valamint a perben kirendelt ... Intézete szakértőjeként eljáró dr. Sz. Gy. véleménye között mutakozó ellentmondást az elsőfokú bíróság nem oldotta fel. Az iratok alapján ezzel szemben az ítéletábra számára az volt megállapítható, hogy dr. F. P. szakvéleményét az alperes nem is csatolta, arra csupán utalásokat tett. Az alperes indítványa alapján az elsőfokú bíróság a tárgyalásra megidézte dr. Sz. Gy. szakértőt. A szakértő a tárgyaláson nyilatkozott az alperes észrevételeire. Kiegészített véleményében megindokolta, hogy dr. H. G. szakértővel szemben milyen tények alapján következtetett arra, hogy a felperesi jogelőd esetében a fizikai eredetű egészségkárosodás önmagában miért indokolja 20 % mértékű baleseti eredetű munkaképesség csökkenés megállapítását. Az ítéletábra kiemeli, hogy a kirendelt szakértő nem a felperesi jogelőd maradványállapotát, hanem a munkaképesség csökkenés mértékét ítélte meg a másik szakértőtől eltérően. Írásban nyilatkozott azonban arra nézve is, hogy a bíróság által feltett kérdések megválaszolása nem traumatológus szakértő kompetenciájába tartozik, az Intézet ezért nem vont be traumatológus szakközreműködőt. Az Intézet állásfoglalása értelmében az igazságügyi orvostan szakorvosaként a kompetenciájába tartozott élő személy vizsgálata alapján a munkaképesség csökkenés mértékének megítélése.

A szakértő tehát a bíróság felhívására a szakvélemények között mutakozó ellentmondások feloldásához szükséges felvilágosítást megadta, ezt követően már nem volt olyan szakkérdés a perben, aminek a megválaszolása a Pp. 182. § (3) bekezdése alapján további szakértői bizonyítást tett volna szükségessé. A Szakértői Intézet véleménye a jogszabályoknak, különösen a 2005. évi XLVII. törvény rendelkezéseinek megfelelt. A szakvélemény kiegészítését követően, a 2011. november 15-én megtartott tárgyaláson az alperes képviselője egyébként is úgy nyilatkozott, hogy nincs bizonyítási indítványa. Mindezekre tekintettel az ítéletábra nem észlelt olyan okot, amely a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdése alapján a tárgyalás, illetve bizonyítási eljárás megismétlését, vagy kiegészítését tette volna szükségessé. Az elsőfokú ítélet a rendelkezésre álló adatok alapján érdemben felülbíráható volt.

Az ítéletábra az ítéleti tényállásból mellözi a felperesi jogelőd csökkent szellemi és fizikai terhelhetőségét, mint a munkaviszonya közös megegyezéssel való megszüntetésének indokát. Az ilyen módon helyesbített tényállás mellett az elsőfokú bíróság döntésével részben értett egyet. Annak indokait az alábbiak szerint pontosítja, illetve egészíti ki:

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes jogelődjének a testi épséghez, egészséghez fűződő személyhez fűződő joga sérült. Helytállóan tárta fel mindazon körülményeket, amelyek az életminőségének a romlását eredményezték, és a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján okszerű mérlegelés eredményeképpen határozta meg az elszenvedett sérelmek kiegyensúlyozására alkalmas nem vagyoni kártérítés mértékét is. Az ítélet indokaival ebben a körben az ítéletábra mindenben egyetértett, ezért csupán utal a Pp. 254. § (3) bekezdésére.

A fellebbezésben foglaltakra tekintettel kiemeli, hogy a munkaviszony megszűnéséhez vezető ok sikertelen bizonyítása ellenére a lefolytatott szakértői és tanúbizonyítás azt alátámasztotta, hogy a felperesi jogelőd terhelhetősége a baleseti eredetű maradványállapota folytán ténylegesen csökkent. A felperes jogelődje a balesetet követően viszonylag hosszú ideig volt munkaképtelen, és rehabilitációja is huzamosabb időt vett igénybe. Maradványállapota nemcsak az általa korábban folytatott sporttevékenységében, hanem a háztartási, ház körüli munkák ellátásában, valamint a tömegközlekedés igénybevételében is akadályozta. Mindezekre figyelemmel az alperes alaptalanul állította, hogy életminősége nem romlott.

A helytállási kötelezettsége folytán az alperesnek a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdése alapján a károsult részére olyan mértékű kártérítést kellett nyújtania, amely alkalmas arra, hogy őt a károsodását megelőző helyzetbe hozza. A kártérítés fizetésére vonatkozó kötelezettsége pedig a Ptk. 360. § (1)-(2) bekezdése értelmében – a kárigénynek a 190/2004. (VI. 8.) Korm. rendelet 8. § (5) bekezdésében meghatározott határidőben történő bejelentése esetén – a károsodás bekövetkezésekor nyomban beállt. A károsult a személyhez fűződő jogséremlme miatt keletkezett igényét a bíróság előtt érvényesítette, ezzel a Ptk. 85. § (1) bekezdésének megfelelt. Kártérítési követelése hagyatékának részét képezte, amely a halálával a Ptk. 598. §-a, valamint 673. § (2) bekezdése alapján az örököseire átszállt. A perbelépést megállapító jogerős végzés alapján nem volt akadálya annak, hogy a felperes a jogelődjét megillető nem vagyoni kártérítést azonos feltételek mellett követelje [BH1999. 363.]. A felperesi oldalon bekövetkezett jogutódlás ezért a biztosító helytállási kötelezettségét nem befolyásolta.

Az alperes megalapozottan sérelmezte fellebbezésében a kórházi tartózkodás miatt vásárolt ingóságok költségében való marasztalását. Az ezzel kapcsolatos kár mértéke ugyanis a lefolytatott bizonyítás eredménye alapján nem volt kétséget kizáróan megállapítható. Ezért a felperes 15.000 forint, valamint annak 2007. május 11-től számított késedelmi kamatára vonatkozó keresetét az ítéletábra elutasította.

Mind a perben kirendelt szakértői intézet, mind pedig dr. **H. G.** szakértő véleménye szerint indokolt volt az elsősorban fehérjében, vitaminokban és kalciumban gazdag étrend, a sérülések gyógyulásának elősegítése érdekében. Ezek a költségek a felperesi jogelőd balesetet megelőző életviteléhez képest többletkiadásként jelentkeztek, azok mértékét az elsőfokú bíróság a kirendelt szakértő által indokoltnak tartott időtartamra a rendelkezésre álló bizonyítékok helyes mérlegelésével állapította meg.

A kihallgatott tanúk igazolták, hogy a felperes jogelődjét házasátarsa ápolta, gondozta. Az orvosszakértői vélemény alátámasztotta, hogy az ápolásra-gondozásra a baleseti sérülésekkel összefüggésben volt szükség. Az elsőfokú bíróság a hozzátartozó tevékenységének ellenértékét a Pp. 206. § (3) bekezdése szerinti mérlegelés eredményeként helyesen állapította meg. Az ítéletábra ezzel összefüggésben azt emeli ki, hogy ápolásra-gondozásra azért volt szükség, mert a balesetben a felperes jogelődjének alsó és felső végtagja egyaránt sérült. Az ilyen jellegű sérülésekkel összefüggő ápolási-gondozási tevékenység időigényét figyelembe véve, az alperes marasztalásának leszállítására az ítéletábra nem látott indokot. Helyesen hivatkozott a felperes fellebbezési ellenkérelmében arra is, hogy nem értékelhető a károkozó helyett helytállásra köteles biztosító javára, hogy a szolgáltatást a károsult hozzátartozói ingyenesen nyújtották.

A felperesi jogelőd a táppénzes betegállományának időtartama alatt valamennyi, ezt követően a közepes, illetve nehéz háztartási munkák vonatkozásában szorult kisegítő igénybe vételére. Az ítéletábra osztotta a felperesnek azt az álláspontját, hogy háztartási kisegítővel kapcsolatos

többletkiadások a teljes kártérítés elve alapján nem kizárólag fizetett kisegítő igénybe vétele esetén követelhetők. A károsult igénye megalapozott, amennyiben bizonyítja, hogy a baleset miatt nem tud a korábbival azonos mértékben hozzájárulni a család működéséhez, illetve a saját ellátásával felmerülő feladatok teljesítésének egy része is másra hárul. Az alperes ugyanakkor arra alappal hivatkozott, hogy a felperes jogelődje – a saját előadása szerint – a balesetet megelőzően napi 8-10 órát dolgozott, aktívan sportolt, részt vállalt a gyermeknevelésben, továbbá ellátta idős, beteg édesanyját és a ház körüli munkákat is. Mindezen tevékenységek időigénye pedig egy bizonyos mértéket meghaladóan kizárta a háztartási munkákban való aktív közreműködésének a lehetőségét. A személyes előadása, valamint házastársának tanúvallomása szerint a balesetet megelőzően a felperesi jogelőd a háztartási munkák közül kizárólag a férfit igénylő tevékenységeket végezte. A tanú ilyenként jelölte meg az ablakpucolást, a függönyök leszedését, a szekrények tetejének takarítását, valamint a lépcső takarítását. Mindezeket figyelembe véve az ítélet tábla eltúlzottnak ítélte az elsőfokú bíróság által megállapított havi 10.000 forint járadékot, és azt a felére, havi 5.000 forintra, a lejárt járadékok közül a 40.000 forintot 20.000 forintra, az 592.500 forintot pedig 296.250 forintra leszállította. Álláspontja szerint ilyen összegű járadék megállapítása a felperesi jogelőd állapotának alakulása mellett megfelelően tükrözi az ár- és értékviszonyokban bekövetkezett változásokat is.

A szakértő azt is megállapította, hogy a táppénzes betegállomány időtartamában minden, ezt követően a közepesen nehéz, illetve nehéz ház körüli és kerti munkák tekintetében volt szükséges a felperes jogelődje számára kisegítő igénybevétele. A felperes **F. K:** és **F. O.** tanúk vallomásával bizonyította, hogy fizetett kisegítő igénybevétele a balesetet követően ténylegesen költségei merültek fel. A Pp. 3. § (5) bekezdésének szabályára tekintettel az alperes alaptalanul kifogásolta, hogy a költségek felmerültét a felperes számlával nem igazolta. Az előzőekben kifejtettek értelmében az alperes egyébként ilyen jellegű kiadások felmerülése nélkül is köteles volt a felperesi jogelőd kiesett tevékenységéből eredő károk megtérítésére. Az elsőfokú bíróság a kertészeti és mezőgazdasági szakértő véleménye alapján a közepesnél nehezebb kerti és ház körüli munkák ellenértékének megfizetésére kötelezte az alperest. A szakértő által megállapított időigényükre figyelemmel ezen munkák akár hétvégente is elvégezhetőek voltak. A szakértő véleményében a kert állapota alapján rögzítette, hogy a szükséges munkákat a felperes rendszeresen elvégeztette, és ezt a 2011. évben tartott szakértői szemle során készített fényképfelvételek is alátámasztották. Mindezekre figyelemmel a szakvélemény megállapításainak cáfolására az alperes által 2007. évben a kert állapotáról készített felvételek önmagukban nem voltak alkalmasak.

Az elsőfokú bíróság a felperes gyógyszer többletköltséggel kapcsolatos járadékigényét elutasította, és az alperest csupán 36.000 forint erejéig kötelezte izomlazító és fájdalomcsillapító készítményekkel kapcsolatos kiadások megtérítésére. Ezek felmerültét a felperes okiratokkal igazolta, a költségek és a baleset közötti ok-okozati összefüggés fennállását pedig az orvosszakértő alátámasztotta. Ezt meghaladóan a gyógyászati segédeszközök tekintetében az elsőfokú bíróság az alperes nyilatkozata alapján határozta meg a marasztalás összegét, ezért a fellebbezés ebben a vonatkozásban nem volt alapos.

Az orvosszakértő a felperes állapotának megőrzése érdekében a rendszeres úszást elfogadhatónak és szükségesnek tartotta. A felperes számlákkal igazolta, hogy jogelődje rendszeresen váltott uszodai belépőjegyet, illetve vásárolt bérletet. **F. K:** tanúvallomása alátámasztotta a felperes azon állítását, hogy a balesetet követően jogelődje már nem volt egyesületi tag. Ennek következtében megszűnt számára az uszoda ingyenes igénybevétele lehetőség. A felperesi jogelőd rendszeres uszodai kiadásainak a mértékét az elsőfokú bíróság helyes mérlegeléssel határozta meg. Az alperes ezért alaptalanul sérelmezte fellebbezésében a rehabilitációs többletköltségben való marasztalását.

A szakértő szerint a táppénzes betegállomány időtartamában a felperesi jogelőd a balesettel okozati összefüggésben a tömegközlekedési eszközök igénybevételére teljes egészében alkalmatlan volt. Ezt követően pedig megnehezült tömegközlekedési helyzetekben (ülőhely hiányában) nem volt képes a tömegközlekedési eszközök biztonságos használatára. A szakvélemény megállapításai mellett, a felperesi jogelőd baleset előtti és utáni közlekedési szokásaira vonatkozóan rendelkezésre álló tanúvallomások tartalma alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság közlekedési többletköltségre vonatkozó döntésével teljes egészében egyetértett.

Az alperes ugyanakkor az általa teljesített összeget meghaladóan megalapozottan kifogásolta a kulturális többletköltségben való marasztalását. Annak felmerültére vonatkozó bizonyíték ugyanis a perben egyáltalán nem állt rendelkezésre.

F. K: és **F. O.** tanúk azt is megerősítették, hogy az édesanyja ellátásában, gondozásában a balesetet követő állapota folytán a felperesi jogelőd már nem tudott részt venni. A házastársára ennek következtében háruló megnövekedett terhek folytán keletkezett károk a teljes kártérítési kötelezettsége folytán az alperesre átháríthatóak voltak. Az elsőfokú bíróság helyesen vette számba azokat a körülményeket, amelyek az ilyen jellegű tevékenység ellenértékének meghatározása során irányadóak, az ítéletábra a megállapított kártérítés leszállítására sem látott indokot.

A tanúvallomások alapján arra nézve merült fel adat, hogy a balesetet követően a felperes jogelődjének a gyermekfelügyelet ellátásával kapcsolatban többletköltsége merült fel. A babysitter igénybevételéből eredő költségei megtérítését azonban a felperes csak azokban az esetekben igényelhette, amelyekben a kiadás bizonyosan a balesettel összefüggésben keletkezett. A felperes a keresetlevele 11-12. oldalán vezette le, hogy hány alkalommal és milyen okból került sor babysitter igénybevételére. Ezek között feltüntetésre kerültek olyan esetek is (bevásárlás, fodrász, ügyintézés), amelyeknek a balesettel való okozati összefüggése nem volt megállapítható. Az ítéletábra kizárólag a felperesi jogelőd baleseti sérülésével összefüggő esetekben (kórházi látogatás, kontroll, vizsgálatok) látta indokoltnak a gyermekfelügyelettel kapcsolatos költségek megtérítését, ezért az alperes marasztalásának tőkeösszegét 70.800 forintra leszállította.

Az alperes fellebbezése a kereset teljes elutasítására irányult, ezért az ítéletábra nem értett egyet a felperes azon érvelésével, hogy a fellebbezés alapján kizárólag a keresetvesztés iránti igény jogalapja vizsgálható, ami viszont a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megalapozott. Az ítéletábra álláspontja szerint a felperes nem tudta kétséget kizáró módon bizonyítani, hogy jogelődjének munkaviszonya közös megegyezéssel azért szűnt meg, mert a baleseti eredetű maradványállapota folytán fizikai és szellemi terhelhetősége csökkent. A felperes a munkáltató részéről a munkaviszony megszűnésére vonatkozó okiratot egyáltalán nem szolgáltatott, és a volt munkáltató törvényes képviselője részéről sem állt rendelkezésre a közös megegyezés okát megerősítő nyilatkozat. Mindezek hiányában a kihallgatott munkatárs tanúvallomása a munkaviszony megszűnése és a baleset közötti ok-okozati összefüggés kétséget kizáró módon való bizonyítékaként nem volt elfogadható. A munkaviszony megszűnése tehát nem volt az alperes terhére értékelhető. Az alperes ezért csupán a munkaviszony fennállása, valamint az azt követő passzív táppénz idejére eső 85.692 forint, illetve 97.857 forint jövedelemkiesés megfizetésére volt kötelezhető.

A kifejtettek alapján az alperes marasztalásának tőkeösszege 5.241.079 forintra csökkent. A késedelmi kamatfizetés körében a kórházi ingóságokkal kapcsolatos kiadásokat és nem vagyoni kártérítést tartalmazó 1.715.000 forint 1.700.000 forint nem vagyoni kártérítésre, a 40.000 forint

háztartási kisegítő többletköltséget és 8.800 forint kulturális többletkiadást tartalmazó 48.800 forint 20.000 forint háztartási kisegítő költségre, a 88.200 forint gyermekfelügyelettel és 103.750 forint édesanyja gondozásával kapcsolatos többletkiadást tartalmazó 191.950 forint 174.550 forintba került leszállításra, az 1.395.707 forint ház körüli és kerti többletköltséget, 533.250 forint rehabilitációs többletköltséget és 592.500 forint közlekedési többletköltséget tartalmazó 3.113.957 forint pedig a háztartási többletköltség 296.250 forintba való leszállítása folytán 2.817.707 forintba csökkent. Az ítélet tábla a háztartási többletköltség-járadék összegét 10.000 forintról 5.000 forintba szállította le, ennek következtében az alperes által fizetendő 51.444 forint járadék összege 46.444 forintba módosult. A felperes, a jogelődje javára megállapított járadékra vonatkozó keresetét – helyesen – módosította, és annak megfizetésére csupán a jogelődje halálának időpontjáig tartott igényt. Az ítélet tábla ezért az elsőfokú ítélet járadékfizetésre vonatkozó rendelkezését véghatáridő beiktatásával ennek megfelelően megváltoztatta.

Az elsőfokú bíróság a pertárgy értékének megállapítása során figyelmen kívül hagyta a Pp. 24. § (2) bekezdés a) pontjának szabályát, és a kereseti követelés részeként vette számításba a felperes lejárt háztartási-, házkörüli kisegítő, közlekedési, valamint rehabilitációs költség járadékigényét is. A felperes végleges keresete szerinti pertárgy érték az ítélet tábla álláspontja szerint ténylegesen 7.713.472 forint (3.264.144 forint vagyoni, 3.700.000 forint nem vagyoni kártérítés, és a járadékok után 12 x 62.444 forint) volt. Ehhez képest – ugyancsak a lejárt járadékok összegének figyelmen kívül hagyásával – a felperes keresete 2.770.557 forint erejéig volt megalapozott. A pernyertesség-pervesztesség ilyen aránya (36 %) mellett a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján már nem az alperes, hanem a felperes volt köteles az ellenérdekű fél javára perköltség fizetésére, melynek összegét az ítélet tábla 100.000 forint és áfa összegben állapította meg.

A pernyertesség-pervesztesség megváltozott aránya indokolta a le nem rótt kereseti illeték viselésére vonatkozó ítéleti rendelkezések megváltoztatását, és az alperes által fizetendő illeték összegének leszállítását. A perben a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 3. § (1) bekezdés h) pontja alapján fennálló tárgyi költségfeljegyzési jog ellenére az ítélet tábla a felperest azért nem látta az illetékben, és az állam által előlegezett költségekben marasztalhatónak, mert a felek részére kézbesített 19. sorszámú végzésében az elsőfokú bíróság tévesen tárgyi költségmentesség fennállását állapította meg. Ebben az esetben pedig a rendelet 3. § (4) bekezdése szerint kizárólag a károkozó kötelezhető peresztessége arányában a le nem rótt eljárási illeték és az állam által előlegezett költség megfizetésére.

Mindezekre tekintettel az ítélet tábla a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta.

Az alperes fellebbezése részben vezetett eredményre, a felek pernyertessége-pervesztessége közel azonos arányára figyelemmel azonban az ítélet tábla a Pp. 81. § (1) bekezdésének második fordulata alapján egyik felet sem kötelezte a másik javára másodfokú perköltség fizetésére. A peresztességeivel arányos, le nem rótt fellebbezési illeték megtérítésére a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte az alperest. A kereseti illeték tekintetében már kifejtettek miatt úgy rendelkezett, hogy a rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján a felperes terhére eső fellebbezési illetéket is az állam viseli.

Budapest, 2015. február 24.

Világhyiné Dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csóka István s. k.
előadó bíró

Dr. Lente Sándor s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Szigeti Krisztina
tisztviselő